

GOSPODARSKI NAPREDEK SPODNJEGA DELA POLJANSKE DOLINE

Spodnji predel Poljanske doline, ki je bil priključen občini Skofja Loka, zajema ozemlje bivše občine Zminec in vasi Na Logu, Visoko in Smoldno, ki so spadale pod bivšo občino Poljane. Ta del Poljanske doline beleži po vojni vse večji gospodarski napredek. Dragocene pridobitve narodnoosvobodilne borbe so našle pot tudi v naše življenje ter so temeljito posegle v vsestransko miselnost in preobrazbo tukajšnjega ljudstva, ki se je šele v vrtincu drugod doseženih uspehov zavedlo svoje gospodarske zaostalosti in postopoma stopilo na pot napredka, ki ga je narekovala nujnost socialistične preobrazbe. Za vsak gospodarski napredek pa je nujno potrebna čim višja izobrazba. Zavedajoč se tega, je tukajšnje prebivalstvo takoj po končani vojni z udarniškim delom pristopilo k obnovi našega kulturnega središča, med vojno porušene gabrške šole. Da je bila šola z novim šolskim letom 1946/47 že obnovljena, ima precej zaslug prav tukajšnje prebivalstvo, ki je s svojim delom in materialnimi sredstvi pripomoglo k tako hitri obnovitvi. Vzporedno s prizadevanjem prebivalstva je tudi naša ljudska oblast nudila v težkih letih po vojni potrebna denarna sredstva za obnovo šole.

Ker je ta del spodnje Poljanske doline zelo razvlečen, saj se z redkimi naselji razteza po dolini v dolžini nad 11 km, je nujnost terjala, da sta bili ustanovljeni dve kmetijski zadrugi v Zmincu in v Logu, ki predstavljata tudi dve lokalni središči. Obe zadrugi si prizadevata, da bi se gospodarsko krepili ter da bi čim več pripomogli k napredku kmetijstva. Zadrugi sta nabavili več sodobnih kmetijskih strojev za boljšo obdelavo zemlje. Opaziti je vse večjo uporabo umetnih gnojil in različnih zaščitnih sredstev za zatiranje rastlinskih škodljivcev. Zaradi vse večje dejavnosti kmetijskih zadrug se je pokazala potreba po potrebnih prostorih. V ta namen je Kmetijska zadruga Zminec zgradila gospodarsko poslopje, v katerem so skladišča, upravni prostori in večja dvorana, ki bo služila za razna zborovanja in predavanja. Tudi Kmetijska zadruga Log se pripravlja na zgraditev svojega gospodarskega poslopja, ker nima niti lastnih niti drugih primernih prostorov za svoje vse širše poslovanje.

Kmetijska zadruga Zminec je uredila pri Muretu v Sopotnici večjo sadno drevesnico, ki je zelo potrebna prav zaradi tega, ker so ti kraji zelo primerni za gojitev sadjarstva. Potrebno je, da obe kmetijski zadrugi posvetita več skrbi hitrejšemu razvoju sadjarstva.

Kmalu po končani vojni se je prebivalstvo pričelo živo zanimati, kako bi elektrificiralo tukajšnja naselja. V ta namen se je po večletnem razpravljanju o izvedbi elektrifikacije osnoval elektrifikacijski odbor, ki je v začetku leta 1952 resno pristopil k delu. V prvi etapi, ki je zajela vasi Bodovlje, Gabrovo, Zminec in tovarno furnirja v Bodovljah, je zasvetila luč konec leta 1953. Z nadaljnjo izvedbo elektrifikacije je elektrifikacijski odbor v Gabrku pričel v začetku leta 1953 in v drugi etapi je v oktobru 1955 zasvetila luč v vaseh Brode, Gabrk, Log in Visoko. Istega leta je za Dan republike uspelo tudi elektrifikacijskemu odboru Kovski vrh napeljati elektriko v Kovski vrh in v del Bukovega vrha do Skoblja pod Pasjo ravno. V februarja 1957 je zagorela luč tudi na Valtarskem vrhu, predvideva pa se, da bodo do konca leta 1957 elektrificirane vasi na pobočjih Gabrške gore: Smoldno, Gabrška gora ter del vasi Na logu in Sv. Florijan nad Zmincem. Elektrifikacijski odbor v Sopotnici pa je postavil potrebne drogeve in transformatorsko hišico ter bo v bližnji bodočnosti zasvetila luč tudi v vaseh Sopotnici, Breznici, Sv. Florijanu nad Zmincem in v planinski koči na Lubniku. Ko bodo dela končana tudi na tem odseku, bo razen nekaterih osamljenih kmetij v celoti elektrificirana vsa spodnja Poljanska dolina. Vrednost do sedaj izvršenih del znaša približno 25 milijonov dinarjev. To širokopotezno delo je moglo biti izvedeno le z dobro voljo in z zavestjo vseh interesentov, da se le s skupnim delom more odpraviti zaostala miselnost. Poleg lastnih materialnih prispevkov in delovnega učinka interesentov so k izvedbi elektrifikacije pripomogli s finančno pomočjo OLO Kranj, ObLO Skofja Loka, kmetijski zadrugi v Zmincu in v Logu, zelo veliko pa je pripomogel k ustvaritvi finančnih sredstev delovni kolektiv tovarne furnirja v Bodovljah.

Vzporedno z elektrifikacijo so bila v tem okolišju izvedena še druga komunalna dela. Ker so dostopi v hribovska naselja v splošnem zelo slabi, je bilo potrebno pristopiti k postopni ureditvi poti in cest. V Sopotniško grapo je bilo zgrajene 3 km ceste, in sicer do gozdne drevsnice, ki je bila urejena pred leti za potrebe gozdarstva. To cesto bi bilo treba zgraditi še naprej v dolžini 2 km do kmeta Jamnika v Sopotnici. V letu 1957 se je pričela tudi gradnja ceste v Bodovljsko grapo. Tu je v počitnicah delala tudi mladinska delovna brigada iz Škofje Loke.

Na tem območju je precejšnje število mostov čez Poljansko Soro, katerih vzdrževanje je stalno pereč problem. Nekateri mostovi so bili med vojno tudi delno porušeni, stanje vseh pa je bilo zelo slabo. V letu 1955 je bil zgrajen za avtomobilski promet sposoben most v Bodovljah, a naslednje leto novi most v Brodeh in most na cesti Gabrk—Log. K zgraditvi mostov v Brodeh in v Gabrku je prebivalstvo z delom in v materialu prispevalo nad polovico skupne vrednosti gradnje. Most, ki vodi do visokega dvorca, je popolnoma podrt in ga bo treba čim prej obnaviti. Tudi niže ležeči most pri Krnišniku bo treba preurediti za avtomobilski promet ter ga zaradi lažjega dostopa prestaviti še nekoliko niže. Od tega mostu dalje pa je predvidena gradnja ceste preko Dola na Kovski in Bukov vrh. Predvidena cesta bi koristila, poleg povezave omenjenih naselij, tudi dostopu za izkoriščanje precej obsežnih gozdnih površin. V bližini ceste se nahaja doslej še zelo malo izkoriščani izkop apnenčevega peska, ki je zelo učinkovit za peskanje zemljišč, ki so siromašna na apnu. Z zgraditvijo omenjene ceste bi bil omogočen dostop do tega nahajališča oziroma njegovo izkoriščanje, kar bi prav gotovo koristilo dvigu kmetijskih donosov v tem predelu.

Zeliti je, da bi se prebivalstvo še vnaprej čim bolj zanimalo za splošni napredek, s čimer bi ustvarili sebi in bodočim pokolenjem boljše življenjske pogoje. V sklopu povečane občine Škofja Loka bo tako tudi ta predel dostojno stopal po poti socialističnega razvoja.

Franci Sovinc

OB ZAČETKU SKUPINSKEGA MUZEALSKEGA RAZISKOVANJA NAŠEGA TERENA

Skupinsko raziskovanje terena je bila za naš muzej povsem nova metoda dela, prvič uporabljena v l. 1957. Priznati pa moramo, da smo se mi med zadnjimi lotili te oblike dela, saj so nas prehiteli že Slovenski Etnografski muzej v Ljubljani, Centralni muzej NOB iz Ljubljane in muzeja iz Maribora in Celja. Tudi so ti muzeji organizirali predvsem in samo etnografske skupine, naš muzej pa je zaradi posebnih pogojev organiziral mešano ekipo z glavno nalogo zapisovanja zgodovine NOB. Vprašanje denarnih sredstev za organizacijo raziskovalne ekipe je bilo rešeno z dotacijami Centralnega muzeja NOB v Ljubljani, Okrajnega odbora ZB NOV Kranj in spomeniške komisije Sveta za kulturo in prosveto pri OLO Kranj. Spomeniška komisija je prispevala sredstva za evidentiranje kulturnih, etnografskih in prirodnih znamenitosti in za potrebe spomeniškega varstva, denar drugih dveh ustanov pa je bil namenjen za delo na področju raziskovanja NOB.

Ekipo je sestavljalo pet članov. Tov, Stane Pečar, ki je bil tudi vodja ekipe, je bil določen za zbiranje podatkov iz NOB, isto nalogo pa je imel tudi absolvent slavistike Jože Kloboves. Izredno težko nalogo je imela absolventka etnologije Anka Novak, ki je opravljala delo etnografa, torej delo, za katerega organizirajo drugod posebne ekipe. Delo na področju umetnostne zgodovine in spomeniškega varstva je prevzel tov. Andrej Pavlovec, ki je s fotografsko kamero posnel vse važnejše objekte za celotno ekipo. Seveda ekipa ne bi bila popolna, če ne bi imela svojega risarja; za tehnično in umetniško risanje se je to pot zavzel slikar Saša Kump.

Skupina, ki se je zadrževala na terenu polnih 18 dni, je imela nalogo, obdelati področje, ki se razteza kot ozek pas med Poljanščico in Polhograjskimi Dolomiti od Žirov do Ločnice, del ozemlja nekdanjega Loškega gospostva. Z delom je pričela v Žirovski kotlini, od tod pa se je napotila v Žirovski vrh, preko Brebovnice v Bačne,